

Toets nieuw
Ad-programma
Pedagogisch Educatief
Medewerker
Hanzehogeschool Groningen

17 februari 2017

Inhoud

1	Samenvattend advies	3
2	Werkwijze panel	5
3	Beschrijving van het programma	6
	3.1 Algemeen	6
	3.2 Profiel instelling	6
	3.3 Profiel Ad-programma	6
4	Ad-programmabeoordeling	8
	4.1 Beoogde eindkwalificaties	8
	4.2 Onderwijsleeromgeving	11
	4.3 Toetsing	16
	4.4 Algemene conclusie	18
	4.5 Aanbevelingen	18
5	Overzicht oordelen	20
	Bijlage 1: Samenstelling panel	21
	Bijlage 2: Programma locatiebezoek	22
	Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten	23
	Bijlage 4: Lijst met afkortingen	25

1 Samenvattend advies

Met het Associate degreeprogramma Pedagogisch Educatief Medewerker (Ad PEM) wil de Hanzehogeschool Groningen professionals opleiden die toegerust zijn voor rollen en functies gericht op het verstevigen van de (basis)voorzieningen en de leefomgeving van het jonge kind (0-6 jarigen). Pedagogisch-educatief medewerkers dragen bij aan de gezonde ontwikkeling van het jonge kind, zetten in op hoogwaardige interacties met kinderen en versterken een veilig en positief klimaat. Zo ondersteunen ze de ontwikkeling van kinderen en spelen ze in op talentmomenten. Daarnaast kunnen afgestudeerden via een schakelprogramma doorstromen naar de bacheloropleidingen Leraar Basisonderwijs en Social Work.

Het panel heeft aan de hand van een informatiedossier en een locatiebezoek een goed beeld kunnen krijgen van de nieuwe Ad PEM. Een bestaand beroepsprofiel voor de Ad PEM is voorgelegd aan regionale betrokkenen, waarna het profiel van de Groningse Ad PEM een eigen noordelijke invulling heeft gekregen. Het panel heeft vastgesteld dat het profiel en de eindkwalificaties, gericht op het jonge kind van 0 tot 6 jaar, helder geformuleerd zijn en goed aansluiten bij de behoeften van het regionale werkveld: in de noordelijke provincies is vraag naar een verbinder tussen kinderopvang en basisschool. De eigen Groningse kleur van de Ad PEM aan de Hanzehogeschool Groningen komt verder naar voren door het interdisciplinaire karakter: het betreft een samenwerking tussen de Pedagogische Academie en de Academie voor Sociale Studies. Het panel vindt het sterk hoe doorleefd het profiel en de eindkwalificaties zijn bij verschillende lagen.

Het panel vindt het programma uitdagend, met stevige verwachtingen van studenten, maar passend het Ad-niveau. De Ad PEM kiest voor een goede balans tussen complexiteit en zelfstandigheid bij het uitvoeren van taken. De pedagogisch-educatief medewerker werkt op het tactische niveau, als verbinder tussen het strategische (hbo-bachelor) en het operationele (mbo) niveau.

In de opzet van de Ad PEM heeft het panel een goede vertaling gezien van eindkwalificaties naar integrale opdrachten, die leiden tot beroepsproducten. Hiermee wordt een link gelegd naar de activiteiten die studenten in de praktijk uitvoeren. Hoewel de opdrachten uitvoerbaar zijn bij verschillende leeftijden, is het panel van oordeel dat veel opdrachten gericht zijn op kinderen van 2 tot 6 jaar en minder op het heel jonge kind (0-2 jaar). Deze laatste groep verdient nog extra aandacht binnen de opdrachten en het programma. Daarnaast adviseert het panel specifieke ruimte vrij te maken in het programma voor beeldende vorming.

De voorzieningen vindt het panel aan de maat en het docententeam is goed geschoold en degelijk voorbereid. De docenten, afkomstig van twee verschillende academies, zijn goed op elkaar ingespeeld en is er sprake van echte samenwerking. Het panel vindt het sterk dat er wekelijkse bijeenkomsten worden georganiseerd om de Ad PEM voor te bereiden. Voor de docenten is relatief weinig tijd vrijgemaakt om colleges voor te bereiden, maar het panel acht dit realistisch gezien de voorbereidingen die al getroffen zijn. Handboeken en presentaties liggen klaar, zodat docenten het programma direct kunnen uitvoeren. Indien individuele docenten dat wensen, kan er vanuit beide academies extra tijd vrijgemaakt worden.

De begeleiding van studenten is persoonlijk. De Ad PEM kent studieteams die bestaan uit een kleine groep studenten en die begeleid worden door een docent. Studenten delen hun diverse ervaringen aan de hand van integrale opdrachten en professionele ontwikkeling. Zo krijgen studenten de mogelijkheid om direct en op betrekkelijk informele wijze te oefenen met coaching en de gewenste kritische en onderzoekende houding te ontwikkelen. Om de begeleiding in de praktijk te borgen zijn voor praktijkbegeleiders handboeken en trainingen voorzien.

De Ad PEM richt zich op mbo-4 afgestudeerden die al werkzaam zijn in relevante organisaties of binnen deze organisaties de mogelijkheid hebben opdrachten uit te voeren door middel van een stage. Het panel vraagt aandacht voor het taalniveau van instromende studenten. Voor studenten dient aan het begin van de studie duidelijk te zijn waar ze staan en of bijscholing nodig is.

Het toetsbeleid is duidelijk doorleefd en draagt bij aan de versterking van het onderwijs. Binnen het programma wordt veel aandacht besteed aan formatieve toetsing en feedback; in de docentbelastinguren is hiervoor voldoende ruimte vrijgemaakt. De toetsing wordt verder geborgd door de kalibreersessies voor examinatoren. Proactieve examen- en toetscommissies bewaken de toetskwaliteit en hebben een duidelijke rol vervuld in de opzet van de Ad PEM.

Concluderend vindt het panel de Ad PEM degelijk voorbereid en goed doordacht: zowel binnen als buiten de Hanzehogeschool zijn betrokkenen goed op de hoogte en er is intensief samengewerkt aan de ontwikkeling van de eindkwalificaties en modules. Het toetssysteem is helder uitgewerkt en de examen- en toetscommissie hebben een proactieve rol vervuld in de ontwikkeling van de handleidingen en toetsvormen. Het panel beoordeelt alle standaarden dan ook als voldoende en komt tot een positief eindoordeel ten aanzien van de kwaliteit van het nieuwe Associate degreeprogramma Pedagogisch Educatief Medewerker van de Hanzehogeschool Groningen. Het panel adviseert de NVAO om overeenkomstig te besluiten.

Den Haag, 17 februari 2017

Namens het panel ter beoordeling van de beperkte Toets nieuw Associate degreeprogramma Pedagogisch Educatief Medewerker van de Hanzehogeschool Groningen,

Gerda Geerdink
(voorzitter)

Anne Martens
(secretaris)

2 Werkwijze panel

De NVAO heeft een panel vastgesteld met volgende samenstelling:

Voorzitter:

- Gerda Geerdink, (voorzitter), associate lector werkzaam bij het Kenniscentrum Kwaliteit van Leren van de Faculteit Educatie van de HAN op het thema ‘kwaliteiten van lerarenopleiders’.

Leden:

- Lien Werbrouck, opleidingshoofd van de professionele bacheloropleiding Pedagogie van het jonge kind aan de Karel de Grote Hogeschool te Antwerpen;
- Maureen van Doorn, directeur bij Stichting Kinderopvang Ridderkerk, tevens adviseur voor kinderdagverblijven, IKC's (Integraal Kind Centrum) en diverse stichtingen die zich buigen over kind en welzijn;
- Eline Leo (student-lid), student Onderwijskunde aan de Universiteit van Amsterdam.

Het panel werd bijgestaan door Maya de Waal, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator en Anne Martens, beleidsmedewerker NVAO, secretaris.

Bij de toetsing heeft het panel het Beoordelingskader voor de beperkte Toets nieuwe Ad-programma van de NVAO (Stcrt. 2014, nr 9832) in acht genomen.

Het panel heeft zich aan de hand van de door de instelling verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. In bijlage 3 van dit adviesrapport is een overzicht opgenomen van documenten die het panel heeft ontvangen. Op 18 januari 2017 is het panel bij elkaar geweest. Tijdens deze bijeenkomst zijn de eerste bevindingen van het panel besproken en nadere vragen geformuleerd voor de aanvrager. Deze vragen zijn door de secretaris geïnventariseerd en zijn als input gebruikt voor het locatiebezoek.

Op 19 januari 2017 heeft het panel een locatiebezoek afgelegd. Tijdens dit bezoek is het panel in verschillende gespreksrondes van nadere informatie voorzien en zijn de vraagpunten aan de orde gesteld en in discussie gebracht. Het programma van het locatiebezoek is toegevoegd in bijlage 2. Na afloop van de gesprekken heeft het panel het geheel van bevindingen en overwegingen onderling besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. Aan het eind van het bezoek heeft de panelvoorzitter die conclusies mondeling teruggekoppeld naar de instelling. Op basis van de bevindingen, overwegingen en conclusies heeft de secretaris een conceptadvies opgesteld dat aan de panelleden is voorgelegd. Vervolgens heeft het panel dit concept van commentaar voorzien, waarna het conceptrapport is vastgesteld door de voorzitter. Het adviesrapport is op 6 februari 2017 aan de instelling voorgelegd ter controle op feitelijke onjuistheden. De instelling heeft op 16 februari 2017 gereageerd op het adviesrapport. Dit heeft geleid tot enkele aanpassingen, waarna het definitieve rapport is vastgesteld door de voorzitter. Het panel heeft dit advies in volledige onafhankelijkheid opgesteld en op 17 februari 2017 aan de NVAO aangeboden.

3 Beschrijving van het programma

3.1 Algemeen

Instelling:	Hanzehogeschool Groningen
Ad-programma:	Pedagogisch Educatief Medewerker
Variant:	deeltijd
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie:	Groningen
Studieomvang (EC):	120 EC
Graad:	Ad
CROHO-onderdeel:	onderwijs

3.2 Profiel instelling

De Hanzehogeschool Groningen biedt opleidingen in het sociale, economische, technische en gezondheidsdomein en in het domein van de kunsten. Het onderwijsaanbod van de Hanzehogeschool Groningen omvat 53 bacheloropleidingen, 19 masteropleidingen en 8 Associate degree- programma's, ondergebracht in 17 Schools. Met vestigingen in Groningen, Assen, Leeuwarden en Amsterdam telt de hogeschool ruim 2.700 medewerkers en 26.500 studenten. Het onderzoek van de hogeschool vindt plaats vanuit twee Centres of Expertise (op het gebied van Energie en Healthy Ageing) en vier kenniscentra, met in totaal 47 lectoraten.

De Hanzehogeschool Groningen wil een bijdrage leveren aan het stimuleren van de (Noord-)Nederlandse kennissamenleving vanuit een Europees perspectief. Dat doet de hogeschool door studenten op te leiden tot innovatieve professionals, door het beroepsniveau van werkenden te verhogen, door bedrijven en instellingen te helpen met praktijkgericht onderzoek en door samenwerking te zoeken met internationale partnerinstellingen. De Hanzehogeschool Groningen onderscheidt zich van andere hogescholen door haar strategische thema's die nauw verbonden zijn met de noordelijke regio: Energie en Healthy Ageing. Onderwijs en onderzoek in de vijf domeinen worden zo veel mogelijk verbonden met deze twee strategische thema's. De focus op excellentie en ondernemerschap versterkt dit profiel. 'Share your talent. Move the world' is het motto voor iedereen die bij de hogeschool studeert en werkt: je talent ontwikkelen en daarvoor de samenleving iets teruggeven.

3.3 Profiel Ad-programma

Met het Associate degreeprogramma Pedagogisch Educatief Medewerker (Ad PEM) wil de Hanzehogeschool Groningen professionals opleiden die toegerust zijn voor rollen en functies gericht op het verstevigen van de (basis)voorzieningen en de leefomgeving van het jonge kind (0-6 jarigen). Professionals die op de werkvloer bijdragen aan de gezonde ontwikkeling van het jonge kind, die inzetten op hoogwaardige interacties met kinderen en een veilig en positief klimaat kunnen versterken. De Ad PEM leidt op voor rollen en functies in de sector Kind en Educatie en de branches Onderwijs, Welzijn, Jeugdzorg en Kinderopvang, waaronder peuterspeelzaal/voorschool, kinderdagverblijf, integraal kindcentrum, brede school, buitenschoolse opvang, wijkcentrum/kinderwerk,

basisonderwijs, speciaal onderwijs, en ambulante zorg en begeleiding. De Ad PEM richt zich op mbo-4 afgestudeerden die werkzaam zijn in deze organisaties of binnen deze organisaties de mogelijkheid hebben opdrachten uit te voeren door middel van een stage. Er wordt geen nieuw beroep gecreëerd, maar bestaande beroepen worden versterkt en er komt mogelijkheid tot het vervullen van nieuwe rollen en functies. Afgestudeerden kunnen via een schakelprogramma doorstromen naar de bacheloropleidingen Leraar Basisonderwijs en Social Work.

Het beroepsprofiel van de Ad PEM van de Hogeschool Rotterdam vormt de basis voor de Ad PEM van de Hanzehogeschool Groningen. Op basis van gesprekken met het regionale werkveld heeft het beroepsprofiel een eigen Groningse kleur gekregen, met een interdisciplinair programma en een focus op het jonge kind van 0 tot 6 jaar. Het Ad-programma wordt ontwikkeld in een samenwerking tussen de Pedagogische Academie en de Academie voor Sociale Studies, beide van de Hanzehogeschool Groningen. Vanuit beide academies worden kennis, inzicht, personeel en voorzieningen aangeleverd.

4 Ad-programmabeoordeling

Van toepassing is het Kader voor de beperkte Toets nieuw Ad-programma van de NVAO (Stcrt. 2014, nr 9832). De beoordeling is gericht op drie vragen:

1. Wat beoogt het Ad-programma?
2. Hoe wil het Ad-programma dit realiseren?
3. Hoe wil het Ad-programma dit toetsen?

Deze vragen zijn vertaald in drie standaarden. Over de standaarden geeft het visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een tweepuntsschaal: onvoldoende of voldoende. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van het Ad-programma in de vorm van een advies aan de NVAO. Het panel heeft daarbij drie mogelijkheden: een positief advies, een positief advies onder voorwaarde(n) of een negatief advies.

Bij de beoordeling worden de volgende definities gehanteerd. Deze definities hebben zowel betrekking op de scores van de standaarden als op de scores van het Ad-programma in totaal.

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een Ad-programma binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende / Negatief

Het Ad-programma voldoet niet aan de basiskwaliteit.

Positief onder voorwaarde(n)

Het Ad-programma voldoet nog niet aan de basiskwaliteit, maar het wordt in staat geacht om binnen één jaar aan de gestelde voorwaarde(n) te voldoen.

Voldoende / Positief

Het Ad-programma voldoet aan de basiskwaliteit.

Indien het Ad-programma niet volledig nieuw is of omgevormd wordt, worden bij de oordeelsvorming ook de gerealiseerde eindkwalificaties betrokken.

4.1 Beoogde eindkwalificaties

4.1.1 Standaard 1

De beoogde eindkwalificaties van het Ad-programma zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

Met het Associate degreeprogramma Pedagogisch Educatief Medewerker (Ad PEM) wil de Hanzehogeschool Groningen professionals opleiden die toegerust zijn voor rollen en functies gericht op het verstevigen van de (basis)voorzieningen en de leefomgeving van het jonge kind (0-6 jaar). Professionals die in de werelden van opvang, onderwijs, welzijn en zorg bijdragen aan de gezonde ontwikkeling van het jonge kind, die inzetten op

hoogwaardige interacties met kinderen en een veilig en positief klimaat kunnen versterken. De pedagogisch-educatief medewerker is gericht op het vergroten van de ouderbetrokkenheid en het ondersteunen van ouders en verzorgers. 'Shared decision making' is daarbij een belangrijk aspect.

De Ad PEM komt tegemoet aan zowel een maatschappelijke behoefte als een behoefte van de arbeidsmarkt. De gehele branche waarop de Ad PEM zich richt (voorschoolse en vroegschoolse educatie [VVE], kinderopvang, peuterspeelzaal, buitenschoolse opvang en onderwijs) is zich aan het heroriënteren. Er is in Nederland in toenemende mate behoefte aan medewerkers die zodanig zijn opgeleid dat ze een kwaliteitsimpuls kunnen geven aan basisvoorzieningen van jonge kinderen, zodat ieder kind zich zo optimaal mogelijk kan ontwikkelen. Over de gehele linie wordt gestreefd naar medewerkers met een hoger opleidingsniveau. De Ad PEM richt zich op mbo-4 afgestudeerden die al werkzaam zijn in relevante organisaties of binnen deze organisaties de mogelijkheid hebben opdrachten uit te voeren door middel van een stage. Bestaande beroepen worden versterkt en voor afgestudeerden komen in de toekomst mogelijkheden tot het vervullen van nieuwe rollen en functies.

Gedurende de Ad PEM leert de pedagogisch-educatief medewerker vier rollen vervullen:

1. Professional in opvoeding en educatie
2. Opvoedingsondersteuner
3. Ontwikkelaar
4. Verbinder

Om al deze rollen te kunnen vervullen leidt de Ad PEM 'T-shaped professionals' op: professionals die beschikken over specifieke kennis en vaardigheden met betrekking tot het jonge kind en daarnaast ook de generieke kennis en vaardigheden beheersen, zoals kritisch en overstijgend denken, communiceren, reflecteren, het coachen van collega's, samenwerken met ouders en samenwerken binnen de keten. De pedagogisch-educatief medewerker is toegerust om de leefwerelden waarin kinderen opgroeien te verbinden en vraagstukken rondom kinderen niet geïsoleerd maar in overleg en samenwerking met anderen op te lossen.

De eindkwalificaties van de Ad PEM zijn geformuleerd in termen van competenties. Deze competenties zijn afgeleid van het beroepsprofiel van de Ad PEM van de Hogeschool Rotterdam en aangepast aan de behoeften van het regionale werkveld. Vanwege specifieke behoeften in de regio is gekozen voor een focus op de stimulering van de ontwikkeling van jonge kinderen van 0 tot 6 jaar. Hiermee worden de eerste jaren van de basisschool onderdeel van het werk van de pedagogisch-educatief medewerker. Deze focus en het interdisciplinaire karakter, met een samenwerking tussen de Pedagogische Academie en de Academie voor Sociale Studies, geven de Ad PEM aan de Hanzehogeschool Groningen een eigen Groningse kleur.

De Ad PEM leidt op tot vier competenties op Ad-niveau:

1. Ontwikkeling van het kind stimuleren
2. Mede-opvoeders ondersteunen bij opvoeding en ontwikkeling
3. Organisatorische en beleidsmatige taken
4. Professionaliseringstaken

Het Ad-programma onderscheidt voor elke competentie een of meerdere deelcompetenties. De leeruitkomsten per deelcompetentie zijn geformuleerd op twee niveaus: basisniveau en het niveau van beginnend beroepsbeoefenaar. Aan het eind van het eerste jaar dienen alle

leeruitkomsten ten minste op het eerste niveau zijn behaald; aan het einde van het tweede jaar op het tweede niveau.

Door de samenwerking tussen de twee academies binnen de Hanzehogeschool Groningen bevindt de Ad PEM zich op het snijvlak van pedagogiek, educatie en lichte vormen van hulp en begeleiding. Afgestudeerden beschikken over gespecialiseerde kennis en vaardigheden met betrekking tot het jonge kind. Talentenkracht, een van de speerpunten van de Pedagogische Academie, is verwerkt in de leeruitkomsten. Talentenkracht gaat uit van de talenten van alle kinderen en is de basis van een benadering die in het gehele programma terugkomt. De pedagogisch-educatief medewerker kijkt goed hoe hij of zij kan aansluiten op de ontwikkeling en talentmomenten van kinderen. Vanuit hoogwaardige interacties en veilige relaties is er aandacht voor de ontwikkeling, talenten en mogelijkheden van alle kinderen. De pedagogisch-educatief medewerker kijkt daarnaast ook naar het versterken van krachten en competenties van ouders en verzorgers.

Het Ad-niveau van de Ad PEM is afgezet tegen de Dublin descriptor Short Cycle en het beoogde eindniveau komt overeen met hbo-5. Binnen het programma is een balans aangebracht tussen complexiteit en zelfstandigheid binnen taken. De Hanzehogeschool Groningen heeft de taken van een afgestudeerde Ad PEM vergeleken met de taken op mbo-4 en hbo-bachelorniveau. Het verschil tussen de drie niveaus komt tot uiting in de mate waarin de afgestudeerde zelfstandig kan functioneren en een bijdrage kan leveren. De mbo'er functioneert in de beoogde voorzieningen vooral op het operationele niveau, de Ad'er op het tactische en de hbo'er op het strategische niveau. Op strategisch niveau wordt de visie bepaald en de richting in de organisatie. Op operationeel niveau wordt naar deze visie gehandeld. De Ad PEM kan deze visie vertalen naar het handelen en vanuit ervaring met operationele taken kan de pedagogisch-educatief medewerker de verbinding leggen naar het strategische niveau.

Het beroepsprofiel van de Rotterdamse Ad PEM is voorgelegd aan bestuurders en werknemers van verschillende regionale organisaties binnen de branches zorg en welzijn, kinderopvang en onderwijs. Het profiel is vervolgens aangepast aan de behoeften van het regionale werkveld, waar vanwege het beperkte aantal voorzieningen voor jonge kinderen (0-6 jaar) een grotere noodzaak is tot samenwerking tussen kinderopvang en basisscholen. Ook in het verdere ontwikkeltraject is het werkveld nauw betrokken geweest, blijkens het informatiedossier en het gesprek dat het panel voerde met vertegenwoordigers uit het werkveld. Tijdens de doorontwikkeling en de uitvoering van het programma zal het werkveld betrokken blijven in de vorm van een werkveldadviescommissie, die twee maal per jaar bijeenkomt.

Ook de aanpalende mbo-opleidingen zijn gedurende de ontwikkeling betrokken. Er vindt afstemming plaats over inhoud, leerdoelen en gebruikte literatuur. De Ad PEM bouwt zo voort op de relevante mbo-4 opleidingen. Daarnaast is en blijft een klankbordgroep betrokken bij de ontwikkeling van de Ad PEM. Deze klankbordgroep bestaat uit hogeschooldocenten van beide betrokken academies en de lector Kind, Taal en Ontwikkeling. Tot slot heeft de lector Integraal Jeugdbeleid input geleverd.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat de Ad PEM een duidelijk beeld heeft van wat er verwacht wordt van afgestudeerden. De eindkwalificaties zijn helder geformuleerd en sluiten goed aan bij de wensen van het werkveld. Het panel vindt het sterk hoe doorleefd het profiel en de

eindkwalificaties zijn bij verschillende lagen: niet alleen de docenten en ontwikkelaars zijn op de hoogte van wat er speelt, maar ook het werkveld en bestuurders zijn goed geïnformeerd en vanaf het begin betrokken geweest bij de ontwikkeling, zo bleek tijdens de gesprekken. Ook voor de verdere ontwikkeling is een duidelijke rol voorzien voor het werkveld in de vorm van de werkveldadviescommissie. Het panel meent dat er voldoende waarborgen zijn om de eindkwalificaties onderbouwd bij te kunnen stellen, mocht dat in de toekomst gewenst blijken.

De keuze voor het jonge kind, van 0 tot 6 jaar, is volgens het panel een doordachte keuze die de betrokkenen goed kunnen motiveren. De Ad PEM heeft een duidelijke visie op de stappen die in de noordelijke provincies gezet dienen te worden om de ontwikkeling van jonge kinderen optimaal te ondersteunen. Daarbij wordt de pedagogisch-educatief medewerker gezien als een verbinder tussen kinderopvang en de basisschool. Dit sluit aan bij zowel regionale als internationale ontwikkelingen. Hoewel het een uitdagend programma is met stevige verwachtingen van studenten, vindt het panel het passend bij het Ad-niveau. Dit niveau is duidelijk geëxpliciteerd. De Ad PEM kiest voor een goede balans tussen complexiteit en zelfstandigheid bij het uitvoeren van taken en streeft zo naar complexiteit en theoretische diepgang binnen een realistisch, beperkt gebied.

Conclusie: Voldoende

4.2 Onderwijsleeromgeving

4.2.1 Standaard 2

Het Ad-curriculum, het personeel en de onderwijsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Bevindingen

Het programma van de deeltijd Ad PEM bestaat uit vier modules van 30 EC, verdeeld over twee leerjaren. Het programma is tot stand gekomen aan de hand van het beroepsprofiel en de daarin geformuleerde competenties en leeruitkomsten. In iedere module staan een thema en de bijbehorende rollen centraal. De bijbehorende kennis en vaardigheden die aan bod komen in de modules zijn vastgelegd in de Body of Knowledge and Skills, opgenomen in het beroepsprofiel. De leeruitkomsten zijn het uitgangspunt geweest voor het formuleren van een integrale opdracht per module. De integrale opdrachten zijn in alle gevallen beroepsproducten waaraan de student in de praktijk werkt en waarbij i opgedane praktijkervaringen leiden tot verbetering van het uiteindelijk te beoordelen beroepsproduct. Gedurende het programma neemt de complexiteit van de opdrachten toe en wordt van studenten een grotere mate van zelfsturing verwacht.

Iedere module bestaat uit twee periodes en vormt een afgerond geheel. Binnen een module kunnen opdrachten verspreid uitgevoerd worden op de werkplek, waarmee de studielast verdeeld wordt. Naast het werken en uitvoeren van opdrachten in de beroepspraktijk is de studiebelasting 20 uur per week. De modules zijn los te volgen, waardoor studievertraging niet tot heel grote achterstanden hoeft te leiden. Hoewel studenten studiepunten pas na afloop van een module ontvangen, bevat iedere module meerdere toetsen die na afloop van iedere periode plaatsvinden. Wanneer een student een onderdeel nog onvoldoende beheerst verliest hij of zij niet direct 30 EC, maar kan de student het ontbrekende deel later

repareren. Bij een voldoende resultaat worden de studiepunten van de module alsnog toegekend.

In module 1 staat doelgerichte ontwikkelingsstimulering van het kind centraal. De student ontwikkelt een samenhangend activiteiten aanbod, voert dit uit en evalueert dit. Kennis en vaardigheden staan in het teken van de normale ontwikkeling en het stimuleren daarvan. Module 2 gaat in op opvoedingsondersteuning en ouderbetrokkenheid rondom de ontwikkeling. De student leert opvoedingsvragen in de context van het gezin te signaleren, met een focus op preventie. Module 3 gaat in op complexere vragen en problemen, stagnaties en/of belemmeringen die een 'normale' ontwikkeling van het kind in de weg zouden kunnen staan. De student leert deze te signaleren en te vertalen naar een handelingsplan. In module 4 leert de student vanuit een nog breder perspectief te kijken naar het jonge kind. De student leert relevante ontwikkeling in de omgeving en de organisatie te herkennen en daar door middel van een beroepsproduct voor de organisatie betekenis aan te geven.

Het programma bevat een doorgaande lijn van het kind in zijn context tot het kind in de samenleving. Professionele communicatie en onderzoek (PCO) loopt als een rode draad door de modules, net als professionele ontwikkeling en begeleiding (POB). Deze ontwikkeling wordt vastgelegd in een portfolio. Tot slot bevat het programma een onderzoeksleerlijn, waarbinnen studenten een onderzoekende houding en een kritische overstijgende blik aanleren. De pedagogisch-educatief medewerker volgt immers niet alleen de regels op, maar dient ook in staat te zijn deze regels en procedures flexibel toe te passen in verschillende contexten. De onderzoeksleerlijn is grotendeels hetzelfde als die van de eerste twee jaar van de bacheloropleiding Leraar Basisonderwijs. Studenten die na afloop van het programma door willen stromen naar deze bachelor krijgen nog ontbrekende elementen aangeboden in het resterende programma van 150 EC. Afgestudeerden kunnen daarnaast via een schakelprogramma van 30 EC doorstromen naar de laatste twee jaren van de bacheloropleiding Social Work.

De Ad PEM maakt gebruik van een mix van online en face-to-face werkvormen en leeractiviteiten, die zowel individueel als in groepen plaatsvinden. Daarbij wordt gestreefd naar zo min mogelijk hoorcolleges en zoveel mogelijk interactie tussen studenten, docenten en het werkveld. De onderwijsvisie van de Ad PEM past binnen de instellingsvisie, met een nadruk op een leergemeenschap die bekwaame en betrokken vakmensen opleidt. Studenten vormen samen met docenten een leergemeenschap waarbinnen zij kennis, vaardigheden en ervaringen uitwisselen en waarbij het leerproces van de studenten centraal staat. Persoonlijke ontwikkeling, gelijkwaardigheid en verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces spelen een belangrijke rol. Het programma is competentiegericht: aan de hand van reële beroepssituaties en opdrachten werkt de student grotendeels in de praktijk aan de ontwikkeling van kennis, vaardigheid en attitude. Door samen leren en actieleren vergroot de Ad PEM de transfer van opgedane kennis en ervaringen.

Vanuit zowel de Pedagogische Academie als de Academie voor Sociale Studies van de Hanzehogeschool worden kennis, inzicht, personeel en voorzieningen aangeleverd. De dean van de Pedagogische Academie is eindverantwoordelijk voor de Ad PEM. Een kernteam is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de Ad PEM en verzorgt het onderwijs. Het kernteam bestaat uit vier kerndocenten, zeven docenten, een programmamanager en managementsecreresse. Kerndocenten zijn als coördinator van een module verantwoordelijk voor de inhoud ervan.

De (kern)docenten zijn afkomstig van de bacheloropleidingen Leraar Basisonderwijs en/of Social Work en allen betrokken geweest bij de ontwikkeling van het programma. Ze komen wekelijks bij elkaar voor overleg rondom de Ad PEM. Alle docenten zijn mastergeschoold en hebben kennis van of ervaring in het werken met jonge kinderen. Ze zijn didactisch gekwalificeerd en hebben hun basiskwalificatie examinering (BKE) behaald. In iedere module wordt een beroep gedaan op een gastdocent uit het werkveld met relevante inhoudelijke kennis en expertise. Daarnaast zijn de lector Integraal Jeugdbeleid en de lector Kind, Taal en Ontwikkeling van het lectoraat Integraal Jeugdbeleid betrokken bij de Ad PEM. Zij blijven waarschijnlijk betrokken via gastlessen en via onderzoek binnen het aanpalende werkveld.

De deeltijd Ad PEM richt zich in de eerste plaats op professionals die werkzaam zijn in de basisvoorzieningen voor het jonge kind (peuterspeelzaal, kinderopvang, basisschool, ambulante zorg). Deze studenten hebben veelal een relevante mbo-4 opleiding. Daarnaast zijn ook studenten met een ander mbo-4- of een havo- of vwo-diploma toelaatbaar, mits ze een relevante werk-/leeromgeving tot hun beschikking hebben (betaald of onbetaald; minimaal 16 uur per week gedurende 40 weken per opleidingsjaar). Met hen zal goed bekeken worden waar specifieke aandachtspunten liggen vanwege de beperkte praktijkervaring. In de praktijk dient de student samen met collega's de ontwikkeling van een groep jonge kinderen (0-6 jaar) te stimuleren en contacten met ouders en verzorgers te onderhouden. In een intakegesprek beoordeelt de toelatingscommissie of de aankomende student aan de voorwaarden voldoet. De dean van de Pedagogische Academie beslist over de toelating en consulteert waar nodig de dean van de Academie voor Sociale Studies.

De werk- of stageplek dient door de Hanzehogeschool te worden goedgekeurd aan de hand van een werkplekscan. In een praktijkleerovereenkomst tussen werkgever, student en hogeschool wordt vastgelegd hoe de student in staat wordt gesteld de praktijkopdrachten uit te voeren. Praktijkbegeleiders worden goed geïnformeerd over wat er van hen verwacht wordt, ontvangen een handleiding ter ondersteuning en hebben meerdere malen contact met de instelling. De ontwikkelaars zijn daarnaast van plan een coach-cursus op te zetten, naar voorbeeld van een cursus in de bacheloropleiding Leraar Basisonderwijs. De directe leidinggevende van de student, waarmee hij of zij dagelijks contact heeft, beschikt idealiter over een hbo-diploma. Wanneer dit niet mogelijk blijkt, wordt gezocht naar een begeleider die onder supervisie van een hbo-geschoolde op operationeel en tactisch niveau werkt.

Autonoom leren, zelfsturing en eigen verantwoordelijkheid voor het leerproces en de wisselwerking met de beroepspraktijk staan centraal in de Ad PEM. Het leerproces van de student wordt op drie manieren gefaciliteerd: met een studieteam, individuele begeleiding en door blended learning. Studieteams bestaan uit ongeveer tien studenten, begeleid door een docent van de Ad PEM. De studieteams komen wekelijks bijeen gedurende zes weken per periode. Tijdens de vier bijeenkomsten van het gehele studieteam delen studenten hun diverse ervaringen, waarbij integrale opdrachten en de professionele ontwikkeling de input vormen. Daarnaast zijn er twee intervisiebijeenkomsten van halve studieteams, waarin studenten hun ervaringen met het werken als pedagogisch-educatief medewerker delen. Feedback krijgen, evalueren van en reflecteren op het handelen en plannen maken voor de toekomst staan daarbij centraal, waarmee het ontwikkelen van een onderzoekende en kritische houding gestimuleerd wordt. Individuele begeleiding wordt bij voorkeur geboden door de docent die ook studieteambegeleider is. Zowel online als in persoonlijke

gesprekken wordt de student begeleid bij het behalen van leeruitkomsten en het bewaken van de studievoortgang.

Studenten van de Ad PEM maken gebruik van de voorzieningen van de Pedagogische Academie en de Academie voor Sociale Studies, beide gevestigd op het Zernikcomplex in Groningen. Voor de Ad PEM wordt een aantal vaste lokalen gereserveerd bij de Pedagogische Academie. Daarnaast zijn op de locatie alle voorzieningen aanwezig voor studenten in het domein pedagogiek en educatie, zoals een muzieklokaal, sportlokalen en de mediatheek. Eens per week, op woensdag, is er een lesbijeenkomst van een hele dag (7 uur). Per module worden tussen de twaalf en veertien bijeenkomsten gepland, waarin instructie wordt gegeven, werkcolleges zijn en het studieteam bijeenkomt. Daarbuiten kunnen studenten met elkaar, docenten en begeleiders communiceren via het Hanzehogeschool Groningen Intranet en e-mail. De programmamanager heeft de leiding over de operationele gang van zaken en is op lesdagen aanwezig als aanspreekpunt voor studenten.

De Ad PEM past wat betreft de interne kwaliteitsborging en de waarderingsmetingen binnen het kwaliteitszorgsysteem van de Hanzehogeschool Groningen en werkt volgens de werkwijze die beschreven staat in de kwaliteitsnotitie Pedagogische Academie. De Ad PEM voert kwaliteitsevaluaties uit onder studenten, werkveld en alumni. De kerndocenten zijn samen met de programmamanager verantwoordelijk voor uitvoering van de evaluaties, de terugkoppeling en het realiseren van verbetering waar nodig op grond van de evaluaties (Plan-Do-Check-Act-cirkel). De opleidingscommissie van de Pedagogische Academie zal worden uitgebreid met een student uit de Ad PEM en krijgt in de toekomst een rol in de kwaliteitsborging conform de geldende wet- en regelgeving.

Overwegingen

In de opzet van de Ad PEM heeft het panel een goede vertaling gezien van eindkwalificaties naar integrale opdrachten. Hiermee wordt een link gelegd naar de activiteiten die studenten in de praktijk uitvoeren. Aan studenten wordt duidelijk gecommuniceerd wat er van hen verwacht wordt op het gebied van studie-inzet, ook in de weken waarin er geen onderwijs is. Door de opzet van het modulaire programma lopen studenten geen studievertraging op wanneer ze een klein onderdeel gemist hebben of nog onvoldoende beheersen.

De Ad PEM is duidelijk gericht op de verbinding tussen kinderopvang en de basisschool. Hoewel de opdrachten uitvoerbaar zijn bij verschillende leeftijden, is het panel van oordeel dat veel opdrachten gericht zijn op kinderen van 2 tot 6 jaar en minder op het heel jonge kind (0-2 jaar). Deze laatste groep verdient nog extra aandacht binnen de opdrachten en het programma. Daarnaast adviseert het panel specifieke ruimte vrij te maken in het programma voor beeldende vorming. De ontwikkelaars gaven aan dat dit onderdeel naar voren komt in verschillende modules, maar omdat Ad PEM ernaar streeft een betekenisvolle laag te geven aan reguliere activiteiten in de omgang met kinderen en zo de werkzaamheden van medewerkers naar een hoger niveau te tillen, is meer aandacht hiervoor gewenst.

De begeleiding van studenten is persoonlijk. De docenten zijn gemakkelijk toegankelijk voor studenten, zo stelde het panel vast tijdens de rondleiding. De studieteams bieden studenten de mogelijkheid om direct en op betrekkelijk informele wijze te oefenen met coaching en de gewenste kritische en onderzoekende houding te ontwikkelen. Het lijkt het panel sterk als juist docenten van de Academie voor Sociale Studies ingezet worden bij het trainen van

gespreksvoering. De ontwikkelaars zijn zich ervan bewust dat in de praktijk niet alle studenten nominaal zullen studeren en dat ze flexibel zullen moeten inspelen op afwijkende studietrajecten. Het panel acht dit ook realistisch en heeft er vertrouwen in dat de Ad PEM ook voor deze studenten kan voorzien in de juiste begeleiding, daarbij gebruikmakend van de ervaring bij andere deeltijdopleidingen.

Het panel vraagt nog wel aandacht voor het taalniveau van instromende studenten. Het vereiste taalniveau voor het werken met jonge kinderen is 3F, maar met name medewerkers die zijn opgeleid volgens (voormalige) mbo-3/4 programma's bereiken dit niveau niet altijd. Voor studenten dient aan het begin van de studie duidelijk zijn waar ze staan en of bijscholing nodig is. Hierover zou de Ad PEM duidelijk informatie moeten verschaffen aan geïnteresseerden. Het panel heeft uit de gesprekken begrepen dat de Hanzehogeschool Groningen cursussen heeft voor studenten die bijscholing op vlak van taalbeheersing behoeven.

Het docententeam is goed geschoold en degelijk voorbereid. Docenten zijn goed op de hoogte van de eindkwalificaties van de Ad PEM. Hoewel de docenten van twee verschillende academies afkomstig zijn, zijn ze goed op elkaar ingespeeld en is er sprake van echte samenwerking. Het panel vindt het sterk dat er wekelijkse bijeenkomsten worden georganiseerd om de Ad PEM voor te bereiden en ziet hierin de ervaring die er binnen de Hanzehogeschool is met interdisciplinaire opleidingen. Voor de docenten is relatief weinig tijd vrijgemaakt om colleges voor te bereiden, maar het panel acht dit realistisch gezien de voorbereidingen die al getroffen zijn. Handboeken en presentaties liggen klaar, zodat docenten het programma direct kunnen uitvoeren. Indien individuele docenten dat wensen, kan er vanuit beide academies extra tijd vrijgemaakt worden.

De voorzieningen vindt het panel aan de maat. In het gebouw van de Pedagogische Academie is voldoende ruimte voor de colleges van de Ad PEM. Het panel was tevreden met de voorbereidingen die al getroffen zijn. De Ad PEM kan gebruikmaken van onderliggende procedures die bewezen werken in de betrokken bacheloropleidingen. Er is aandacht voor de concrete begeleiding op de werkvloer, aan de hand van handleidingen en trainingen. Uit het gesprek met vertegenwoordigers van het werkveld kreeg het panel de indruk dat ook daar duidelijk is wie de studenten gaan begeleiden in de praktijk.

Studenten die willen doorstromen naar de bacheloropleiding Leraar Basisonderwijs volgen een schakelprogramma van 30 EC en daarna de laatste twee jaren van de bacheloropleiding (120 EC). Het schakelprogramma en de eerste 30 EC van het resterende bachelorprogramma bevatten geen stage, vanwege de praktijkervaring die studenten meebrengen. Omwille van de studeerbaarheid vraagt het panel deze invulling te herzien: zeker voor de beoogde studenten zal een binding met de praktijk motiverend werken. Daarnaast sluit de praktijkervaring die studenten meebrengen niet een-op-een aan bij wat er verwacht wordt van een leraar. Desalniettemin meent het panel dat voor een doorstroom naar een bacheloropleiding voldoende voorzieningen getroffen zijn.

Conclusie: Voldoende

4.3 Toetsing

4.3.1 Standaard 3

Het Ad-programma beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Bevindingen

De wijze van toetsing binnen de Ad PEM is vastgelegd in het Toetsbeleid Pedagogische Academie. Hiermee wordt geborgd dat de toetsen voldoen aan kwaliteitsstandaarden ten aanzien van validiteit, betrouwbaarheid, transparantie en uitvoerbaarheid. Voor elke module zijn de leeruitkomsten op jaarniveau nader uitgewerkt en zijn deelleeruitkomsten en indicatoren voor de beoordeling geformuleerd. De toetsing is hiervan afgeleid. Voor elke toets wordt gebruik gemaakt van een toetsmatrijs waarin de leeruitkomsten worden gerelateerd aan de niveaus van toetsing. Daarnaast worden voor alle toetsen beoordelingsformulieren gebruikt en zijn er beoordelaarsinstructies opgesteld. In de studiehandleidingen van de modules staan de procedures, het begeleidingsproces, de beoordelingsmomenten en de beoordelingscriteria beschreven.

De Ad PEM maakt gebruik van verschillende zowel formatieve als summatieve toetsmomenten en -vormen. Aansluitend bij de onderwijsvisie en het didactisch concept van de Ad PEM en de onderwijsdoelen van onderwijseenheden wordt de praktijk gezien als een krachtige leeromgeving. Een deel van de toetsing vindt daarom plaats in de praktijk in de vorm van een portfolio en (onderdelen van) de integrale opdrachten. Theorieën, concepten en vaardigheden die ten dienste staan van het werken aan de opdracht in de praktijk worden getoetst met behulp van kennistoetsen, deelopdrachten en/of vaardigheidstoetsen. Indien mogelijk worden de vaardigheden in de praktijk getoetst. Elk studieonderdeel wordt summatief getoetst. Bij alle onderdelen is er ruimte ingeroosterd voor tussentijdse, formatieve toetsing in de vorm van tussentijdse feedback van *peers* en docenten op (deel)producten.

Voor het realiseren en borgen van de toetsing worden verschillende instrumenten toegepast:

1. Bewaking van de toetskwaliteit door de examencommissie en de toetscommissie;
2. Het toepassen van het vier-ogenprincipe bij toetsconstructie en beoordeling op eindniveau;
3. Evaluaties van toetsing, beoordeling en eindniveau, door docenten en studenten;
4. Deskundigheid van docenten op het gebied van toetsing via BKE-certificering;
5. Fraudebestrijding door de examencommissie en aan de hand van een elektronische plagiaatcheck bij schriftelijk ingeleverde opdrachten.

Alle docenten construeren toetsen conform het Werkboek toetsen en beoordelen Hanzehogeschool Groningen. Daarnaast is er de mogelijkheid voor docenten om de toetscommissie of de onderwijskundig adviseurs te consulteren over toetsen. De Ad PEM organiseert kalibreersessies voor docenten om te komen tot eenduidige beoordelingen.

Het eindniveau van de Ad PEM wordt getoetst in de modules 3 en 4. Het afstudeerprogramma bestaat uit drie onderdelen, waarmee alle competenties op eindniveau getoetst worden:

1. Integrale opdracht 3 (16 EC): ontwikkelen van een handelingsplan voor twee individuele kinderen op basis van een analyse;

2. Integrale opdracht 4 (16 EC): ontwikkelen van een zelfgekozen beroepsproduct ten behoeve van het pedagogisch beleid en/of visie van de organisatie;
3. Visiestuk module 4 (2 EC): beschrijving van de eigen visie op het beroep en het verbinden van de eigen visie en de beleidsnotitie.

Voor beide integrale opdrachten geldt dat studenten halverwege de eerste periode het voorstel voorleggen aan de begeleiders. Na goedkeuring van de docent voert de student de opdrachten uit. De integrale opdrachten worden uitgevoerd op de werkplek, het visiestuk is een schriftelijke opdracht. De onderdelen worden onafhankelijk van elkaar beoordeeld door twee examinatoren van de Ad PEM. Een van de beoordelaars is tevens begeleider van de student gedurende de opdracht, de ander is een onafhankelijke beoordelaar. Een adviesbeoordeling van de werkplekbegeleider over het functioneren in de praktijk maakt onderdeel uit van de beoordeling. Dit advies wordt door de docent meegenomen in de uiteindelijke beoordeling.

De examencommissie en toetscommissie van de Pedagogische Academie bewaken de toetskwaliteit van de Ad PEM. Dit gebeurt aan de hand van de Onderwijs- en Examenregeling van de Ad PEM, en het huishoudelijk reglement van de examencommissie. De examencommissie bewaakt het eindniveau door jaarlijks de handleidingen waarin de onderdelen van het eindniveau zijn opgenomen vast te stellen. Voor de Ad PEM is dit reeds gebeurd. De examencommissie benoemt de docenten voor de Ad PEM jaarlijks als examinatoren. De voorzitter van de examencommissie van de Academie voor Sociale Studies is als extern lid toegevoegd aan de examencommissie van de Pedagogische Academie en op deze wijze betrokken bij de Ad PEM.

De toetscommissie is gemandateerd om de toetskwaliteit te bewaken door voor- en/of achteraf de toetsen op kwaliteit en volledigheid te beoordelen. Voor de Ad PEM heeft de toetscommissie alle toetsen inmiddels beoordeeld en haar feedback is verwerkt. Op vraag van de examencommissie zal de toetscommissie daarnaast jaarlijks een steekproef uit de eindwerken nemen. Daarbij wordt beoordeeld of de afgesproken procedures worden doorlopen en of met de eindwerken daadwerkelijk het eindniveau wordt aangetoond.

Overwegingen

Het panel onderschrijft de keuze van de Ad PEM om gebruik te maken van het bestaande toetsbeleid van de Pedagogische Academie. Het toetsbeleid is duidelijk doorleefd en draagt bij aan de versterking van het onderwijs. De BKE-certificering van alle docenten vindt het panel een sterk aspect. Binnen het programma wordt veel aandacht besteed aan formatieve toetsing en feedback; in de docentbelastingsuren is hiervoor voldoende ruimte vrijgemaakt. De toetsing wordt verder geborgd door de kalibreersessies voor examinatoren.

Het panel is positief over de uitvoering van het toetsbeleid: nieuwe onderdelen worden nauwlettend in de gaten gehouden door de examen- en toetscommissies. Deze commissies hebben een duidelijke rol vervuld in de opzet van de Ad PEM en hun feedback is verwerkt. De integrale opdrachten zijn volgens het panel een goede vertaling van de eindkwalificaties behorende bij de afzonderlijke modules. In het afstudeerprogramma komen alle competenties aan bod op eindniveau. Voor studenten is steeds het helder wat er van hen verwacht wordt; het panel vindt de verschillende toetsvormen duidelijk omschreven.

Conclusie: Voldoende

4.4 Algemene conclusie

Het panel heeft aan de hand van een informatiedossier en een locatiebezoek een goed beeld kunnen krijgen van de nieuwe Ad PEM. Het heeft vastgesteld dat het profiel en de eindkwalificaties, gericht op het jonge kind van 0 tot 6 jaar, goed aansluiten bij de behoeften van het regionale werkveld: in de noordelijke provincies is vraag naar een verbinder tussen kinderopvang en basisschool. De eigen Groningse kleur van de Ad PEM aan de Hanzehogeschool Groningen komt verder naar voren door het interdisciplinaire karakter: het betreft een samenwerking tussen de Pedagogische Academie en de Academie voor Sociale Studies.

Het Ad-niveau is volgens het panel voldoende geconcretiseerd, waarbij de Ad PEM een goede balans vindt tussen complexiteit en zelfstandigheid bij het uitvoeren van taken. Het panel beveelt wel aan om in het programma meer aandacht te besteden aan beeldende vorming en het heel jonge kind (0-2 jaar); twee onderwerpen die nu nog enigszins onderbelicht zijn. Vanuit beide academies zijn goed gekwalificeerde docenten betrokken; zij vullen elkaar goed aan. Via integrale opdrachten die leiden tot beroepsproducten is het programma duidelijk praktijkgericht. De studieteams zorgen voor een persoonlijke studiebegeleiding en zijn volgens het panel een geschikte plaats voor het ontwikkelen van een onderzoekende en kritische houding. De toetskwaliteit wordt bewaakt door de proactieve examen- en toetscommissies.

De Ad PEM richt zich op mbo-4 afgestudeerden die al werkzaam zijn in relevante organisaties of binnen deze organisaties de mogelijkheid hebben opdrachten uit te voeren door middel van een stage. Voor praktijkbegeleiders zijn handboeken en trainingen voorzien, waarmee begeleiding in de praktijk geborgd is. Vanwege het belang van een goede taalbeheersing en de problematiek daaromtrent in de praktijk vraagt het panel het taalniveau van instromende studenten goed te bewaken en hen goed te informeren over wat de Ad PEM verwacht. Afgestudeerden kunnen via een schakelprogramma van 30 EC doorstromen naar de bacheloropleidingen Leraar Basisonderwijs en Social Work. Het panel adviseert om de invulling van het schakelprogramma en de eerste 30 EC van het resterende bachelorprogramma te herzien en daarin ruimte te maken voor stage.

Concluderend vindt het panel de Ad PEM degelijk voorbereid en goed doordacht: zowel binnen als buiten de Hanzehogeschool zijn betrokkenen goed op de hoogte en er is intensief samengewerkt aan de ontwikkeling van de eindkwalificaties en modules. Het toetssysteem is helder uitgewerkt en de examen- en toetscommissie hebben een proactieve rol vervuld in de ontwikkeling van de handleidingen en toetsvormen. Op grond van de bevindingen geeft het panel een positief advies.

4.5 Aanbevelingen

Ter ondersteuning van de verdere ontwikkeling van de Ad PEM doet het panel een aantal aanbevelingen. Deze staan het positieve eindoordeel van het panel geenszins in de weg. Het panel beveelt aan om:

- in het programma meer aandacht te besteden aan de ontwikkeling van het heel jonge kind (0-2 jaar);
- in het programma meer ruimte vrij te maken voor specifieke aandacht voor beeldende vorming;

- het taalniveau van instromende studenten voldoende aandacht te geven en studenten voor de start te informeren over wat er van hen op dit vlak verwacht wordt;
- in het schakelprogramma en de eerste 30 EC van het resterende programma van de bacheloropleiding Leraar Basisonderwijs een stage-onderdeel op te nemen, om studenten ervaring op te laten doen voor de klas en voldoende binding met de praktijk te houden.

5 Overzicht oordelen

Onderwerp	Standaarden	Oordeel
Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van het Ad-programma zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende
Onderwijsleeromgeving	2. Het programma, het personeel en de onderwijsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	Voldoende
Toetsing	3. Het Ad-programma beschikt over een adequaat systeem van toetsing	Voldoende
Algemene conclusie		Positief

Bijlage 1: Samenstelling panel

Gerda Geerdink (voorzitter) is als associate lector 'kwaliteiten van lerarenopleiders', werkzaam bij het Kenniscentrum Kwaliteit van Leren van de Faculteit Educatie van de HAN. Ze wordt regelmatig ingeschakeld als voorzitter van panels (Nederland) door de NVAO en AeQui of van commissies door de VLHUR (Vlaanderen) voor het beoordelen van de kwaliteit van lerarenopleidingen. Tevens is ze hoofdredacteur van het Tijdschrift voor Lerarenopleiders en bestuurslid van de VELON (Vereniging Lerarenopleiders Nederland). Daarnaast is ze lid van de Vereniging voor Onderwijs Research (VOR) en de European Association for Practitioner Research on Improving learning (EAPRIL).

Lien Werbrouck is opleidingshoofd van de professionele bacheloropleiding Pedagogie van het jonge kind aan de Karel de Grote-Hogeschool te Antwerpen. Samen met enkele teamleden uit de lerarenopleiding kleuteronderwijs ontwikkelde ze in 2010 met succes deze nieuwe bacheloropleiding (gestart in 2010). Van 2007 tot 2013 coördineerde ze tevens het postgraduaat verantwoordelijke in de kinderopvang. Vanuit haar huidige functie neemt ze op vaste basis als gastspreker deel aan tal van internationale fora zoals EECERA-congres, ISSA-congres, DECET-congres, ESSE (Lyon).

Maureen van Doorn maakte in 2010 deel uit van het door de NVAO goedgekeurd panel ter beoordeling (TNO) van de hbo-opleiding bachelor Pedagogisch management kinderopvang (Windesheim, Fontys, Inholland). Van 2001 tot 2014 was ze directeur/bestuurder van MAX kinderopvang te Rotterdam, waarna ze als adviseur optrad voor kinderdagverblijven, IKC's (Integraal Kindcentra) en diverse stichtingen die zich buigen over kind en welzijn. Sinds eind 2016 is ze directeur bij Stichting Kinderopvang Ridderkerk.

Eline Leo (student-lid) studeert Onderwijskunde aan de UvA, in 2011 behaalde ze het diploma Ouder & Kind training van Train Inn.

Alle panelleden en de secretaris hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend.

Het panel werd bijgestaan door Maya de Waal, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator en Anne Martens, beleidsmedewerker NVAO, secretaris.

Bijlage 2: Programma locatiebezoek

Het panel heeft een bezoek gebracht aan de Hanzehogeschool Groningen (locatie: Brugsmaborg, D2.11) op 19 januari 2017.

8.30 – 9.00 Ontvangst, inzage documentatie en kort vooroverleg panel (*besloten*)

9.00 – 10.00 Sessie 1: Instellingsbestuur en management Ad PEM

Paul van der Wijk (College van Bestuur Hanzehogeschool Groningen)
Michèle Garnier (dean Academie voor Sociale Studies)
Claar Wachter (opleidingsmanagement Pedagogische Academie)
Linda Kuiper (programmamanager Ad PEM)
Jeanette Doornenbal (lector integraal jeugdbeleid)

10.00 – 10.15 Overleg panel (*besloten*)

10.15 – 11.15 Sessie 2: Docenten/ontwikkelaars Ad PEM

Doutsen Dijkstra
Martine Dijk
Jacoline van der Slot
Isabell Drewes
Marian Hoogsteen

11.15 – 11.30 Overleg panel (*besloten*)

11.30 – 12.00 Sessie 3: Opleidingscommissie, examencommissie en toetscommissie

Elsje Huij (examencommissie)
Richard Doornbos (toetscommissie)
Martine Dijk (opleidingscommissie)

12.00 – 12.45 Overleg panel inclusief lunch (*besloten*)

12.45 – 13.30 Sessie 4: Studenten, gecombineerd met rondleiding voorzieningen

Jens Boneschansker (student Pedagogische Academie)
Carolien Rijkens (student Academie Sociale Studies)

13.30 – 14.00 Sessie 5: Vertegenwoordigers werkveld

Anne van der Veen (SKSG)
Betty de Groot (Tinten)

14.30 – 15.15 Overleg panel (*besloten*)

15.00 Terugkoppeling

Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten

Documenten vooraf beschikbaar gesteld door de instelling

- Informatiedossier Ad PEM
- Bijlagen bij het informatiedossier:
 - o Beroeps- en opleidingsprofiel, Associate degree Pedagogisch Educatief Medewerker, Hanzehogeschool Groningen, 15 september 2016.
 - o Eindrapportage werkveld en instroomonderzoek Ad PEM, Hanzehogeschool Groningen, Tien Organisatieadvies, 11 maart 2016.
 - o Overzicht gesprekken, werkveld en aanpalende mbo opleidingen, Hanzehogeschool Groningen, september 2016.
 - o Beoogde samenstelling Werkveldadviescommissie, Hanzehogeschool Groningen 15 september 2016.
 - o Hanzehogeschool Groningen Onderwijsvisie 2020, Hanzehogeschool Groningen mei 2014
 - o Professionele communicatieve en onderzoeksvaardigheden Ad PEM, Hanzehogeschool Groningen, september 2016
 - o Begeleiding rondom integrale opdracht en professionele ontwikkeling Ad PEM, Hanzehogeschool Groningen, september 2016
 - o Overzicht in te zetten personeel Ad PEM, september 2016
 - o Notitie Kwaliteitszorg Pedagogische Academie, Hanzehogeschool Groningen, mei 2016.
 - o Draaiboek onderwijsvaluaties Pedagogische Academie, Hanzehogeschool Groningen, september 2016.
 - o Notitie Toetsbeleid, Pedagogische Academie, Hanzehogeschool Groningen september 2016
 - o Toetsplan Associate degree Pedagogische Educatief Medewerker, Pedagogische Academie, Hanzehogeschool Groningen september 2016
 - o Werkboektoetsen en beoordelen, Hanzehogeschool Groningen september 2015.
 - o Matrix SBL competenties versus Ad PEM competenties, Hanzehogeschool Groningen, april 2016
 - o Meerjaren begroting Ad PEM, Hanzehogeschool Groningen, september 2016
 - o Onderwijs en examenregeling Ad PEM, Hanzehogeschool Groningen, september 2016
 - o Besluit aanvraag macrodoelmatigheidstoets Associate degree Pedagogisch Educatief Medewerker, Min OCW, Den Haag, juli 2016
 - o Modulehandleiding module 1 jaar 1, opvoedingsondersteuning.
 - o Modulehandleiding module 2 jaar 1, opvoedingsondersteuning
 - o Resterend programma bachelor Leraar Basisonderwijs, Hanzehogeschool Groningen, september 2016

Documenten beschikbaar gesteld tijdens locatiebezoek

- Map proefvisitatie, met daarin:
 - o Leerplanschema
 - o Toetsplan
 - o Modulehandleiding Ontwikkelingsstimulering, module 1 jaar 1
 - o Studiehandleiding Ontwikkelingspsychologie, module 1 jaar 1
 - o Studiehandleiding Visies en methoden, module 1, jaar 1

- Studiehandleiding Vaardigheden: Taalstimulering, ontwikkelingsstimulering, module 1, jaar 1
- Modulehandleiding Opvoedingsondersteuning, module 2, jaar 1
- Studiehandleiding Ouderbetrokkenheid en opvoedingsondersteuning, module 2, jaar 1
- Studiehandleiding Gespreksvoering module 2, jaar 1
- Modulehandleiding Ontwikkelingsstimulering en coaching, module 3, jaar 2
- Modulehandleiding Organisatieontwikkeling, module 4 jaar 2
- Literatuurlijst

Bijlage 4: Lijst met afkortingen

Ad PEM	Associate degreeprogramma Pedagogisch Educatief Medewerker
ba	bachelor
BKE	basiskwalificatie examinering
EC	European Credits (studiepunten)
hbo	hoger beroepsonderwijs
ma	master
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
wo	wetenschappelijk onderwijs

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op beperkte toetsing van het nieuwe Associate degreeprogramma Pedagogisch Educatief Medewerker van de Hanzehogeschool Groningen.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)
Parkstraat 28
Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG
T 31 70 312 23 00
E info@nvao.net
W www.nvao.net

Aanvraagnummer 005130